

**Restaurátorský záměr
na rehabilitaci architektonických prvků z kamene
(zámek Oselce)**

2024

I. Lokalizace památky

Název památky: zámek Oselce

Kraj: Plzeňský kraj

Okres: Plzeň - jih

Obec: Oselce

Adresa: Oselce 1, 33546 Oselce

Rejstříkové číslo ÚSKP: 17401/4-411

Památkou od: 3. 5. 1958

II. Údaje o památce

Materiál: žula

Časové zařazení: raně barokní zámek z r. 1680, přestavba po r. 1707

Autor: barokní přestavba - Antonio de Maggi.

Sloh: rané baroko, vrcholné baroko

Restaurátorské zásahy: neznámé

III. Údaje o akci

Vlastník / investor:

Objednatel:

Restaurátorský záměr vychází z prohlídky i situ dne 6. 6. 2024

IV. Popis a stav památky

Historie

Raně barokní zámek byl postaven na místě původní středověké tvrze r v roce 1680. V letech 1707 – 1737 proběhla druhá barokní přestavba, jejímž autorem byl Antonio de Maggi. Při úpravě byla postavena zámecká kaple, kterou zdobí nástropní freska s českými patrony. Budova zámku je dvoupatrová a její křídla obklopují obdélný dvůr. Jednotlivá křídla východní a západní fasády se v přízemí a prvním patře do dvora otevírala arkádami. Tyto arkády byly zazděny nebo opatřeny okenními výplněmi v 90. letech 20. století. Východní průčelí zámku je doplněno věží. Zámek je obklopen anglickým parkem, vymezeným po obvodu kamennou ohradní zdí.

Popis jednotlivých kamenných prvků

Jedná se o žulové kamenné prvky fasád obdélného dvora zámku. Budova má tři nadzemní podlaží. Jižní strana fasády je šestiosá. V 3. NP je 6 oken se štukovou šambránou, v 2. NP je 6 oken se štukovou šambránou a kamenným parapetem a v 1. NP 5 kamenných okenních ostění s kamenným parapetem, které doplňuje obloukově zaklenutý průjezd do dvora bez kamenných prvků ve 3 ose zleva. Severní fasáda je pětiosá. V 3. NP je 5 oken se štukovou šambránou, v 2. NP je 5 oken se štukovou šambránou a kamenným parapetem. Dvě okna na pravé straně jsou viditelně rozšířena. Dochovaný je původní kamenný parapet a štuková šambrána je širší. V 1. NP jsou v krajních osách okenní ostění. Levé je kamenné s kamenným parapetem a pravé tvoří štuková šambrána. Střední osy tvoří 3 dveřní ostění. Ostění v 2. a 4. ose jsou kamenná s kamenným prahem. Dveřní ostění ve střední ose má štukovou šambránu a práh je tvořen novodobími dlaždicemi. Západní strana fasády je tříosá. Ve 3. NP jsou 3 okna se štukovou šambránou. V 2. a 1. NP velká oblouková okna v každé ose, které v minulosti tvořily otevřené arkády. Východní fasáda je tříosá. Ve 3. NP jsou 3 okna se štukovou šambránou a v 2. NP velká oblouková okna v každé ose. V 1. NP v 1. a 3. ose obdélný dveřní otvor pod štukovým obloukem a ve střední ose luxferová obdélná výplň pod štukovým obloukem v mělké nise. Tyto prvky byly druhotně provedeny do zazděné obloukové arkády. Horizontálně je 3. NP odděleno průběžnou velmi jednoduchou štukovou římsou. Zdobení okenních šambrán se směrem od spodních pater vzhůru zjednodušuje. V přízemí jsou okna a dveře zdobeny kamenným ostěním s uchy a obíhající páskou. V druhém patře jsou u oken kamenné parapety. Šambrána je štuková a je zdobena do oblouku sraženými rohy a obíhající

páskou. V posledním patře jsou okenní šambrány štukové, obíhají celé okno a jsou zdobeny obíhající páskou. Oblouková okna ve 2.NP Z a V fasády jsou v horní části zdobena štukovou šambránou s obíhající páskou, ukončenou jednoduchými štrapci. Ve vrcholu oblouku je umístěn klenák. V přízemí jsou oblouková okna zdobena štukovou šambránou s obíhající páskou, která dosedá na jednoduchou horizontální římsu.

Dřevěné výplně oken i dveří v přízemí jižní a severní fasády jsou v kamenném ostění osazena do původní drážky na rubové straně ostění. Rám oken je vidět po celém obvodu. Okenní výplně obdélných oken jsou špaletové. Výplně oválných oken původně zazděných arkád jsou vyrobeny menší, než je otvor původní arkády. Okno je ve spodní části dozděno k původnímu kamennému parapetu a na bocích jsou dozděny ve spodních dvou třetinách. Okna nejsou špaletová, ale jednoduchá. Obdélná okna 2. a 3. NP jsou osazena do omítané špalety. V 2. NP jsou okna osazena s přiznaným rámem oken (rám je na většině oken viditelný po celém obvodu). V posledním patře jsou boky okenních rámu téměř celé schované v omítce (rám je viditelný pouze na horní straně oken). Dvě okna na pravé straně 2. NP severní fasády jsou rozšířena. Původní řešení bylo identické s okolními okny v patře, což dokládá šíře dochovaného kamenného parapetu. Dalším zřejmě upraveným oknem je pravé okno přízemí stejné severní fasády, které je provedeno s obíhající štukovou paspartou (není kamenné). Tento typ okenní šambrány je použit u oken 3. NP.

V. Navrhovaný postup prací

Po postavení lešení bude proveden případný doplňující restaurátorský průzkum barevnosti a detailní fotodokumentace výchozího stavu v požadovaném rozsahu. V této fázi bude možné přesně zjistit a zaměřit případné změny v rozměrech dřevěných výplní oken a provést detailnější průzkum jejich usazení. Výsledné řešení bude nutné stanovit na místě se zástupci NPÚ a investora. Poté bude provedeno sejmutí a zajištění případných uvolněných nebo rozlámaných částí architektury. Dále bude provedeno předzpevnění nejvíce zkorodovaných částí u kterých by hrozilo odtržení nebo nežádoucí úbytek původní kamenné hmoty při čištění. Kamenné části budou komplexně očištěny za pomoci páry a regulovaného tlaku. Starší, již degradované nebo složením nevhodné vysprávký a tmely, budou šetrně snímány tak, aby nedošlo k poškození originální hmoty kamene. Pokud budou nalezeny dřívější tvarové doplňky z tvrdých směsí s vysokým obsahem cementu, budou sejmuty jen v malé míře a tak, aby byla

eliminována možnost poškození kamenného podkladu. Případně nalezené fragmenty barevných souvrství budou ponechány, dokumentovány a ochráněny proti poškození, jako cenný doklad o historickém vývoji vzhledu uměleckého díla. V průběhu čištění bude provedena biosanace kamenných částí zasažených mechy a lišejníky, vhodným fungicidním roztokem. Jeho účinky, omezující vegetaci nižších rostlin, lze považovat za preventivní na několik let. Degradované části kamene budou po vyschnutí zpevněny vhodným konsolidantem kamene pro dosažení optimálního zpevnění. V případě potřeby bude provedena fixace trhlin injektáží. Odlomené části architektury budou demontovány, zpevněny a slepeny. Po technologické pauze potřebné k reakci zpevňovače bude započato doplňování poškozených partií z minerálního tmelu vhodné frakce a barevnosti. Chybějící abrazovaná povrchová vrstva nebude doplňována v plochách. Plastické doplnění architektury bude prováděno v nejnutnější míře zohledňující funkčnost, s cílem udržet soudržnost tvarosloví. U poškození kamene s úbytkem materiálu větším než 5 cm bude provedeno doplnění za pomoci filuňků z přírodního kamene. Rozsah a způsob doplňování, respektující originální tvarosloví a přirozenou patinu stárí, bude důsledně konzultován s odbornými pracovníky státní památkové péče. Po vyzrání doplňků bude provedena jejich barevná a strukturální retuš. Ta bude respektovat vzhled okolního kamenného materiálu. Závěrem bude provedena hydrofobizace horizontálních ploch. Případné kovové korodující armatury, poškozující kámen, budou vyjmuty.

Na závěr bude vyhotovena restaurátorská zpráva s fotodokumentací ve dvou paré, s podrobným popisem prováděného zásahu, doplňujícími údaji průzkumu a režimem památky.

VI. Navrhované materiály

Očištění: mechanické - nízkotlaké parní čištění + ruční dočištění

Biosanace: roztok MECHSTOP (Imesta)

Prekonsolidace / konsolidace: organokřemičitanový roztok FUNCOSIL KSE 100- 300
(Remmers)

Injektáž: viskózní dvousložkové lepidlo AKEPOX 5000

Lepení: dvoukomponentní pevnostní lepidlo AKEPOX 2040 (Akemi)

Doplnění: tmely na minerální bázi - prané křemičité písky vhodných frakcí,
bílý cement, práškové pigmenty a aditiva
přírodní kámen – pískovec, lokalita Božanov

Barevná retuš: práškové pigmenty BAYFERROX s fixací (Oikos)

Hydrofobizace: roztok Funcosil SNL (Remmers)

Ve Starém Plzenci, dne 24. 4. 2024

Vstupní průzkum a návrh zpracoval:

Karel Granát

Elišky Krásnohorské 237
332 02 Starý Plzenec

Karel GRANÁT
kamenosochařské a restaurátorské práce
E. Krásnohorské 635, 332 02 Starý Plzenec
Tel.: 608 702 849

Fotodokumentace aktuálního stavu

Celkový pohled na jižní a severní fasádu obdélného dvora zámku.

Celkový pohled na západní fasádu obdélného dvora zámku.

Celkový pohled na východní fasádu obdélného dvora zámku.

Detail obloukových oken, původně otevřených arkád. Západ, 1. a 2. NP.

Detail obloukového okna. Západ, 1. NP

Okno s kamenným ostěním a parapetem. Jih,
1. NP.

Okno s štukovou šambránou a kamenným
parapetem. Sever, 2. NP.

Okno s štukovou šambránou. Sever, 3. NP.

Jedno z dvou rozšířených oken na severní
fasádě, 2. NP.

Dveřní kamenné ostění na levé straně severní fasády. 1. NP.

Dveřní kamenné ostění na pravé straně severní fasády. 1. NP.

Detail - dveřní kamenné ostění na pravé straně severní fasády. 1. NP.

Detail barevného souvrství dveřního ostění na levé straně severní fasády. 1. NP.

Detail sondy na obloukovém okně západní fasády, 1. NP. Styk kamenného parapetu a šambrány okna. Pravé okno.

Pohled na obloukové okno z vnitřní strany. Patrné dozdění menšího okna na bocích. Západ, 2. NP.

Detail – osazení okenní výplně u kamenných okenních ostění 1. NP.

Detail – osazení okenní výplně u oken 3. NP. Rám utopený v omítce.

